

บทสรุปย่องานวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โดยใช้ NONGSANG
MODEL โรงเรียนบ้านหนองชุมแสง ปีการศึกษา 2562-2563

ชื่อผู้วิจัย นายอนุชิต พงศ์เกื้อ

ปีการศึกษา ปีการศึกษา 2562-2563

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีพระราชกระแสรับสั่งต่อประชาชนชาวไทยให้ “ช่วยสร้างคนดีให้บ้านเมือง” พร้อมทั้งพระราชทานหลัก 3 ประการที่เกี่ยวกับครูและนักเรียนไว้ว่า “ให้ครูรักเด็ก เด็กรักครู” “ให้ครูสอนให้เด็กมีน้ำใจต่อเพื่อน ไม่ให้แข่งขันกัน แต่ให้แข่งกับตัวเองและให้เด็กที่เรียนเก่งช่วยสอนเพื่อนที่เรียนช้ากว่า” และ “ให้ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนทำร่วมกันเพื่อให้เห็นคุณค่าของความสามัคคี” จากพระราชกระแสรับสั่งข้างต้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงพระราชทานพระบรมราโชบายด้านการศึกษาเพื่อสานต่อพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ว่าการศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน 4 ด้าน คือ 1) มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง 2) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง - มีคุณธรรม 3) มีงานทำ-มีอาชีพ และ 4) เป็นพลเมืองดี

จากสภาพปัญหาคุณภาพพลเมืองในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าคนไทยในปัจจุบันยังขาดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีอันเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้สังคมเกิดความสงบสุข ฉะนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคนให้เป็นพลเมืองดีของสังคม ที่เรียกว่าความเป็นพลเมืองที่ตื่นรู้ (Active Citizen) เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองอย่างแท้จริง มนุษย์ที่พัฒนาตนดีแล้วจะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศต่อไป สอดคล้องกับเป้าหมายสำคัญที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ว่าด้วยเรื่องการยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม ปัจจุบันการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ อาจกล่าวได้ว่าการจัดการศึกษาเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างความเป็นพลเมืองและเป็นกลไกสำคัญในการเตรียมพลเมืองให้เป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพในอนาคต ดังนั้นการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ แนวคิดและยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองเพื่อที่จะช่วยกันสร้างคนไทยให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและเป็นพลเมืองที่ทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติต่อไป

ในส่วนของพฤติกรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองชุมแสง ยังไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่โรงเรียนได้วางไว้ โดยภาคีเครือข่ายที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองชุมแสง ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่ายผู้ปกครอง เครือข่ายองค์กร

ชุมชน เครือข่ายศิษย์เก่า สถานักเรียน มีความคาดหวังที่ต้องการเห็นพฤติกรรม การแสดงออกถึงความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชุมแสง มีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นและมีความยั่งยืนมากขึ้น ผู้วิจัยจึงได้นำประเด็นปัญหาดังกล่าวประชุมเสวนากับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่ายผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนและคณะครูเพื่อสะท้อนสภาพปัญหานักเรียนของโรงเรียนบ้านหนองชุมแสง และแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน ซึ่งผู้ร่วมเสวนามีความคิดเห็นตรงกันว่าในการดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โรงเรียนจำเป็นต้องมีนวัตกรรมมาใช้ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เป็นรูปธรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนให้เป็นไปตามที่โรงเรียน และชุมชนต้องการ

ผู้วิจัยจึงได้วางแผนดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโดยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมือง โดยเฉพาะแนวคิดของ Sir Ernest Simon & William Beveridge. 1934 (อ้างถึงในภาพร แสงนิล, 2561 : 17) ได้ให้การสนับสนุนการเรียนรู้เพื่อความเป็นพลเมือง โดยเน้นวิธีการศึกษาทางตรงมากกว่าที่จะศึกษาเรื่องความเป็นพลเมืองในทางอ้อมด้วยวิธีเรียนผ่านจากการเรียนรู้ในรายวิชาอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับศรัณยู หมั่นทรัพย์ (2551 : 9) ที่ได้ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง สรุปได้ว่า แนวทางการเรียนการสอนเพื่อสร้างพลเมืองในประเทศส่วนใหญ่สอดคล้องตรงกันในกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการจัดให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากชีวิตจริงนอกเหนือจากการเรียนรู้ในชั้นเรียน และได้นำมาประยุกต์และกำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโดยใช้ NONGSANG MODEL โรงเรียนบ้านหนองชุมแสง ปีการศึกษา 2562-2563

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โดยใช้ NONGSANG MODEL โรงเรียนบ้านหนองชุมแสง หลังการพัฒนา ปีการศึกษา 2562-2563
2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โดยใช้ NONGSANG MODEL โรงเรียนบ้านหนองชุมแสง หลังการพัฒนา ปีการศึกษา 2562-2563
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมที่สะท้อนถึงคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โดยใช้ NONGSANG MODEL โรงเรียนบ้านหนองชุมแสง หลังการพัฒนา ปีการศึกษา 2562-2563
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเครือข่ายชุมชนที่มีต่อการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โดยใช้ NONGSANG MODEL โรงเรียนบ้านหนองชุมแสง หลังการพัฒนา ปีการศึกษา 2562-2563
5. เพื่อศึกษาผลกระทบเชิงบวกที่ปรากฏต่อโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชุมแสง หลังการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โดยใช้ NONGSANG MODEL ปีการศึกษา 2562-2563

สมมติฐานการวิจัย

1. คุณภาพการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โดยใช้ NONGSANG MODEL โรงเรียนบ้านหนองชุมแสง หลังการพัฒนา ปีการศึกษา 2562-2563 อยู่ในระดับมาก
2. การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โดยใช้ NONGSANG MODEL โรงเรียนบ้านหนองชุมแสง หลังการพัฒนา ปีการศึกษา 2562-2563 อยู่ในระดับมาก
3. พฤติกรรมที่สะท้อนถึงคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โดยใช้ NONGSANG MODEL โรงเรียนบ้านหนองชุมแสง หลังการพัฒนา ปีการศึกษา 2563 อยู่ในระดับดี ขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยร้อยละ สูงกว่าปีการศึกษา 2562
4. ความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเครือข่ายชุมชน ที่มีต่อการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โดยใช้ NONGSANG MODEL โรงเรียนบ้านหนองชุมแสง หลังการพัฒนา ปีการศึกษา 2562-2563 อยู่ในระดับมาก
5. โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชุมแสง หลังการพัฒนา ปีการศึกษา 2562-2563 ได้รับรางวัล/ประกาศเกียรติคุณ ระดับชาติ ระดับภาค ระดับจังหวัดและระดับเขตพื้นที่การศึกษา ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

- 1.1 นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ใน โรงเรียนบ้านหนองชุมแสง ปีการศึกษา 2562 ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1- 6 จำนวน 342 คน และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 171 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 513 คน ปีการศึกษา 2563 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- 6 จำนวน 364 คน และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 207 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 571 คน
- 1.2 ครู โรงเรียนบ้านหนองชุมแสง ปีการศึกษา 2562 จำนวน 34 คน และปีการศึกษา 2563 จำนวน 32 คน
- 1.3 ผู้ปกครอง โรงเรียนบ้านหนองชุมแสง ปีการศึกษา 2562 จำนวน 513 คน และปีการศึกษา 2563 จำนวน 571 คน
- 1.4 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านหนองชุมแสง ปีการศึกษา 2562 และปีการศึกษา 2563 จำนวน 15 คน
- 1.5 เครือข่ายชุมชนของโรงเรียนบ้านหนองชุมแสง ปีการศึกษา 2562 และปีการศึกษา 2563 จำนวน 5 เครือข่าย

2. กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย

2.1 นักเรียนกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยปีการศึกษา 2562 ใ้ช้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 ทุกคน ปีการศึกษา 2563 ใ้ช้ นักเรียนกลุ่มเดิมที่เลื่อนชั้นไปเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5, 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, 3 ได้กลุ่มตัวอย่างปีการศึกษา 2562 จำนวน 234 คน และปีการศึกษา 2563 จำนวน 234 คน (เนื่องจากนักเรียนกลุ่มดังกล่าวศึกษาที่โรงเรียนบ้านหนองชุมแสง ตลอด 2 ปีการศึกษาที่โรงเรียนดำเนินการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สามารถมองเห็นพัฒนาการด้านต่าง ๆ ชัดเจนกว่านักเรียนกลุ่มอื่น ๆ)

2.2 ครู ศึกษาจากประชากรครู ปีการศึกษา 2562 จำนวน 34 คน และปีการศึกษา 2563 จำนวน 32 คน

2.3 ผู้ปกครอง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยใช้ผู้ปกครองของนักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ปีการศึกษา 2562 จำนวน 234 คน และปีการศึกษา 2563 จำนวน 234 คน

2.4 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยยกเว้นผู้อำนวยการ โรงเรียนและผู้แทนครู ได้กลุ่มตัวอย่างปีการศึกษา 2562 และปีการศึกษา 2563 จำนวน 13 คน

2.5 เครือข่ายชุมชน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยใช้ผู้แทนเครือข่ายละ 3 คน ได้กลุ่มตัวอย่างปีการศึกษา 2562 และปีการศึกษา 2563 จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบบสังเกตพฤติกรรมที่สะท้อนถึงคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน และแบบบันทึกผลงานรางวัล/ประกาศเกียรติคุณ ประกอบด้วย

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามคุณภาพการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โดยใช้ NONGSANG MODEL โรงเรียนบ้านหนองชุมแสง หลังการพัฒนา ปีการศึกษา 2562-2563 (สำหรับนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม)

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โดยใช้ NONGSANG MODEL โรงเรียนบ้านหนองชุมแสง หลังการพัฒนา ปีการศึกษา 2562-2563 (สำหรับ นักเรียน ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเครือข่ายชุมชน)

ฉบับที่ 3 แบบบันทึกผลการสังเกตพฤติกรรมที่สะท้อนถึงคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โดยใช้ NONGSANG MODEL โรงเรียนบ้านหนองชุมแสง หลังการพัฒนา ปีการศึกษา 2562-2563 (สำหรับครูที่ปรึกษาเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคล)

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามความพึงพอใจในการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโดยใช้ NONGSANG MODEL โรงเรียนบ้านหนองชุมแสง หลังการพัฒนา ปีการศึกษา 2562-2563 (สำหรับนักเรียน ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเครือข่ายชุมชนเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม)

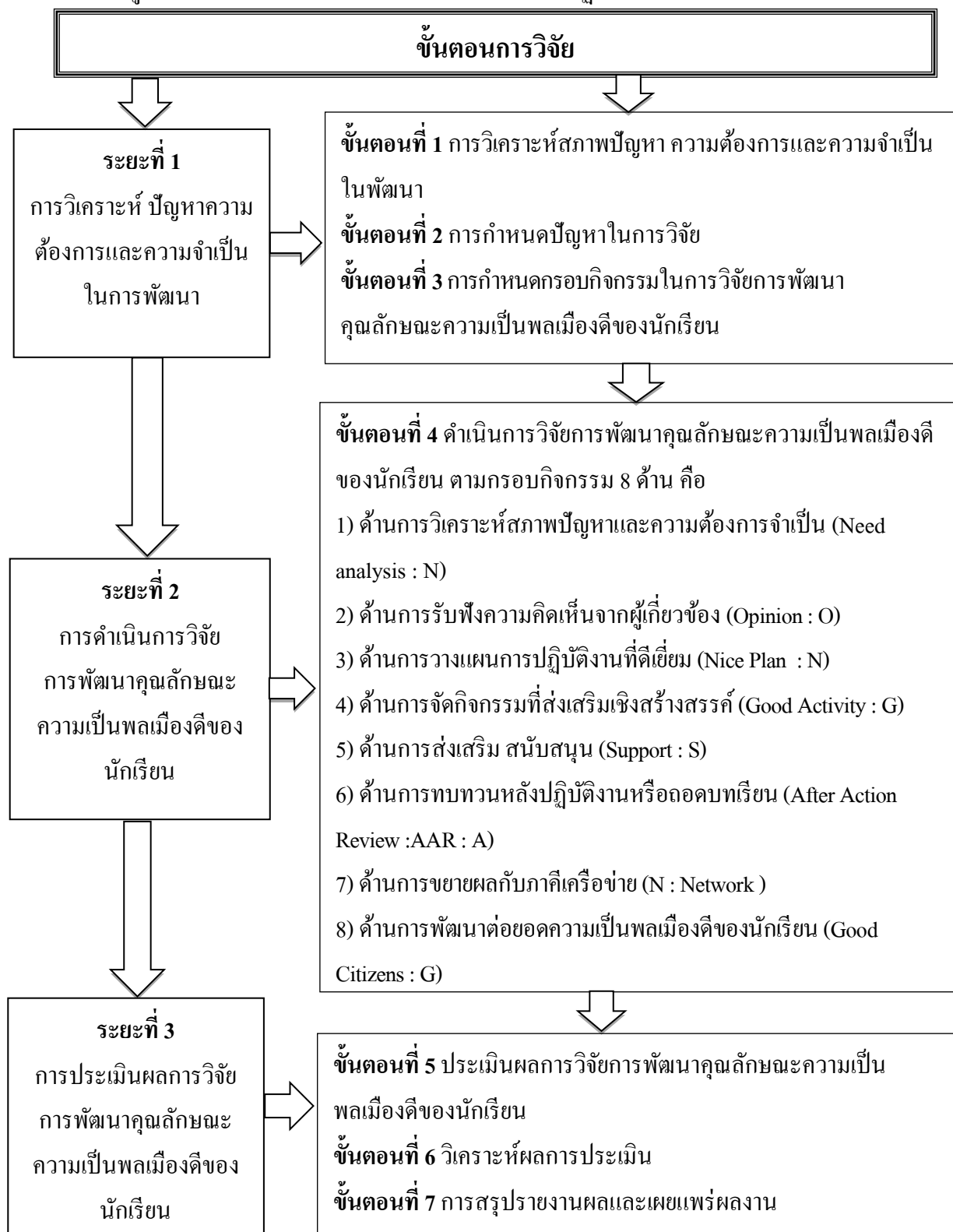
ฉบับที่ 5 แบบบันทึกผลกระทบเชิงบวกที่ปรากฏต่อโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชุมแสง หลังการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โดยใช้ NONGSANG MODEL ปีการศึกษา 2562-2563

การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ 7 ขั้นตอน ได้แก่ **ระยะที่ 1** การวิเคราะห์ ปัญหาความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนา ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนา ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดปัญหาในการวิจัย ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดกรอบกิจกรรมในการวิจัยการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน **ระยะที่ 2** การดำเนินการวิจัยการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน ขั้นตอนที่ 4 ดำเนินการวิจัยการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามกรอบกิจกรรม จำนวน 8 ด้าน คือ 1) การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนา (N : Need analysis) 2) การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง (O : Opinion) 3) การวางแผนการปฏิบัติงานที่ดีเยี่ยม (N : Nice Plan) 4) การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมเชิงสร้างสรรค์ (G : Good Activity) 5) การส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีในตัวเอง (S : Support) 6) การทบทวนหลังการปฏิบัติงานหรือถอดบทเรียน (A : After Action Review : AAR) 7) การขยายผลกับภาคีเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียน (N : Network) และ 8) การพัฒนาต่อยอดความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน (G : Good Citizens) **ระยะที่ 3** การประเมินผลการวิจัยการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน ขั้นตอนที่ 5 ประเมินผล การวิจัยการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน ขั้นตอนที่ 6 วิเคราะห์ผลการประเมิน ขั้นตอนที่ 7 การสรุปรายงานผลและเผยแพร่ผลงาน

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ 7 ขั้นตอน ปรากฏรายละเอียดดังแผนภาพ

แผนภาพ ขั้นตอนการวิจัยการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โดยใช้ NONGSANG MODEL ปีการศึกษา 2562-2563

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย ในการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โดยใช้ NONGSANG MODEL โรงเรียนบ้านหนองชุมแสง ปีการศึกษา 2562-2563 สรุปดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับคุณภาพการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโดยใช้ NONGSANG MODEL โรงเรียนบ้านหนองชุมแสง ตามความคิดเห็นของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หลังการพัฒนา ปีการศึกษา 2562-2563 พบว่าปีการศึกษา 2562 โดยภาพรวมทุกกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.01$, $S.D.=0.48$) เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มครู มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.03$, $\sigma=0.36$) รองลงมาได้แก่ กลุ่มผู้ปกครอง มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.02$, $S.D.=0.45$) ส่วนกลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีคุณภาพอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X}=3.93$, $S.D.=0.31$) ปีการศึกษา 2563 โดยภาพรวมทุกกลุ่มที่ตอบแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.58$, $S.D.=0.23$) เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.60$, $S.D.=0.21$) รองลงมาได้แก่ กลุ่มผู้ปกครอง มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.59$, $S.D.=0.23$) ส่วนกลุ่มนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{X}=4.57$, $S.D.=0.22$) สอดคล้องตามสมมุติฐาน

2. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโดยใช้ NONGSANG MODEL โรงเรียนบ้านหนองชุมแสง หลังการพัฒนา ปีการศึกษา 2562-2563 จำแนกตามกลุ่มที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า ปีการศึกษา 2562 โดยภาพรวมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.82$, $S.D.=0.27$) และเมื่อจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มนักเรียน มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงสุด ($\bar{X}=3.89$, $S.D.=0.21$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่กลุ่มครู มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.83$, $\sigma=0.46$) ส่วนกลุ่มเครือข่ายชุมชน มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมต่ำสุด ($\bar{X}=3.72$, $S.D.=0.24$) อยู่ในระดับมากเช่นกัน ปีการศึกษา 2563 โดยภาพรวมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.60$, $S.D.=0.19$) และเมื่อพิจารณาจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มครู มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงสุด ($\mu=4.63$, $\sigma=0.14$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ กลุ่มนักเรียน มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.61$, $S.D.=0.22$) ส่วนกลุ่มเครือข่ายชุมชน มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมต่ำสุด ($\bar{X}=4.51$, $S.D.=0.21$) อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน สอดคล้องตามสมมุติฐาน

3. ผลการสังเกตพฤติกรรมที่สะท้อนถึงคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โดยใช้ NONGSANG MODEL โรงเรียนบ้านหนองชุมแสง หลังการพัฒนา ปีการศึกษา 2562 และ 2563 พบว่าปีการศึกษา 2562 พฤติกรรมที่สะท้อนถึงคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามตัวบ่งชี้ที่โรงเรียน

กำหนด ทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ 1) มีความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ 2) มีความซื่อสัตย์ สุจริต 3) มีวินัย ในตนเอง 4) มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ รักการเรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มีความมุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ มีคุณภาพระดับดีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยร้อยละ ระหว่าง 83.24-96.10 ปีการศึกษา 2563 พฤติกรรมที่สะท้อนถึงคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามตัวบ่งชี้ที่โรงเรียนกำหนด ทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ 1) มีความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ 2) มีความซื่อสัตย์ สุจริต 3) มีวินัยในตนเอง 4) มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ รักการเรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มีความมุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ มีคุณภาพระดับดีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยร้อยละ ระหว่าง 90.54-98.77 แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมที่สะท้อนถึงคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน ปีการศึกษา 2563 มีการพัฒนาสูงกว่า ปีการศึกษา 2562 ทุกด้าน สอดคล้องตามสมมติฐาน

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเครือข่ายชุมชน ที่มีต่อการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โดยใช้ NONGSANG MODEL โรงเรียนบ้านหนองชุมแสง หลังการพัฒนา ปีการศึกษา 2562-2563 พบว่า ปีการศึกษา 2562 โดยภาพรวม ทุกกลุ่มที่ประเมินมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.90$, S.D.=0.34) เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า ครู มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงสุด อยู่ใน ระดับมาก ($\mu=3.94$, $\sigma=0.25$) รองลงมาได้แก่ กลุ่มนักเรียน มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.93$, S.D.=0.32) ส่วนกลุ่มเครือข่ายชุมชน มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่ำสุด อยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X}=3.83$, S.D.=0.19) ปีการศึกษา 2563 โดยภาพรวม ทุกกลุ่มที่ประเมินมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.62$, S.D.=0.20) เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มครู มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.71$, $\sigma=0.18$) รองลงมาได้แก่ กลุ่มนักเรียน มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.66$, S.D.=0.14) ส่วนกลุ่มเครือข่ายชุมชน มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่ำสุด อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{X}=4.52$, S.D.=0.11) สอดคล้องตามสมมติฐาน

5. ผลการศึกษาผลกระทบเชิงบวกหลังการพัฒนา ที่ปรากฏต่อโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชุมแสง หลังการพัฒนา ปีการศึกษา 2562-2563 พบว่า โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน ได้รับการประกาศเกียรติคุณ/รางวัล จากองค์กรและหน่วยงานทางการศึกษา ทั้งระดับชาติ ระดับภาค/จังหวัด และระดับเขตพื้นที่การศึกษา ทั้งสองปีการศึกษา รวมทั้งสิ้นจำนวน 107 รายการ เมื่อพิจารณาแยกตามระดับ พบว่า ได้รับการประกาศเกียรติคุณ/รางวัล ระดับชาติ จำนวน 84 รายการ ระดับภาค/ระดับจังหวัด จำนวน 12 รายการ และระดับเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 11 รายการ ซึ่งครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สอดคล้องตามสมมติฐาน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโดยใช้ NONGSANG MODEL โรงเรียนบ้านหนองชุมแสง ปีการศึกษา 2562-2563 ครั้งนี้ ทำให้ได้ค้นพบจุดเด่นของการมีแบบอย่างที่ดีซึ่งเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนต่อไป

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโดยใช้ NONGSANG MODEL โรงเรียนบ้านหนองชุมแสง มีการดำเนินงานตาม NONGSANG MODEL ทั้งหมด 8 ด้าน ซึ่งแต่ละด้านมีข้อเสนอแนะดังนี้

- ด้าน N : Need analysis (การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาให้นักเรียนเป็นพลเมืองดี) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันสำรวจปัญหาด้านคุณธรรมที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา และร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมของนักเรียน และคุณธรรมที่จำเป็นที่ต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นพลเมืองดี

- ด้าน O : Opinion (การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการเสวนาของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแต่ละฝ่าย แล้วเก็บรวบรวมข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ประกอบการวางแผน หรือตัดสินใจว่าควรดำเนินการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีในด้านใดและใช้กระบวนการอย่างไรในการพัฒนา

- ด้าน N : Nice Plan (การวางแผนการปฏิบัติงานที่ดีเยี่ยม) ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง แล้วนำมาวางแผนการปฏิบัติงานให้ชัดเจน รอบคอบ เตรียมพร้อมรับมือกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของทุกฝ่าย

- ด้าน G : Good Activity (การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมเชิงสร้างสรรค์) ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่หลากหลายผ่านการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงของนักเรียน เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองดีด้วยตัวเอง โดยมีครู ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องคอยให้การดูแลและแนะนำ

- ด้าน S : Support (การส่งเสริม สนับสนุน) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีในตัวเองผ่านการเรียนรู้ทางสังคม คอยเป็นที่ปรึกษาของนักเรียนและร่วมกันแก้ปัญหาแก่นักเรียน นอกจากนี้ผู้บริหาร ครูและผู้เกี่ยวข้องควรร่วมกันจัดหาวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณสนับสนุน เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงานของนักเรียน รวมทั้งเป็นสื่อต้นแบบให้กับนักเรียน

- ด้าน A : After Action Review : AAR (การทบทวนหลังการปฏิบัติงานหรือถอดบทเรียน) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ ครู ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและตัวแทนนักเรียนร่วมกันทบทวนการปฏิบัติงานทั้งด้านความสำเร็จและปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำงานและปรับปรุงพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้นอย่างเป็นระบบ

- ด้าน N : Network (การขยายผลกับภาคีเครือข่าย) ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนได้ขยายผลการดำเนินงานไปยังภาคีเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกันพัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่ยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ขยายผลการดำเนินงานไปยังสถานศึกษาทั้งในเขตพื้นที่การศึกษา นอกเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานภายนอก เพื่อให้สถานศึกษาอื่น ๆ และหน่วยงานภายนอกได้นำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนานักเรียนต่อไป

- ด้าน G : Good Citizens (การพัฒนาต่อยอดความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรร่วมกันส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากเรียนรู้ไปปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ และร่วมกันจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีผ่านกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม เพื่อให้ทุกคนเป็นพลเมืองดีของสังคมอย่างยั่งยืน

1.2 การดำเนินกิจกรรมทั้ง 8 กิจกรรม ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และควรประเมินพฤติกรรม/คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามตัวชี้วัดที่โรงเรียนกำหนดอย่างต่อเนื่อง เพื่อต่อยอดความเป็นพลเมืองดีให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน รวมทั้งควรเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้กับนักเรียนที่ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนกับสภาพแวดล้อมของบ้าน โรงเรียน วัด และห้อมมัสยิด ในชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่

2.2 ควรศึกษาผลกระทบทางบวกของการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนที่ส่งผลต่อชุมชนและสังคมโดยรอบสถานศึกษา

2.3 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นคนดีกับความเป็นคนเก่งของนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนมีทั้งความดีและความเก่งอย่างยั่งยืน

2.4 ควรศึกษาการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสมรรถนะครูประถมศึกษาใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา หรือครูในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองสำหรับนักเรียนที่มีความต่อเนื่องและคงทน